

"אדם מחפש את עצמו"

משמעות החיים

הרמב"ם

נסו לאפיין כל אחת מהקבוצות הבאות

• גירפה	• עפרון
• שמש	• כסא
• תפוח	• פלאפון
• ים	• ספר
• גוק	• מזלג
• הרים	• מברשת
• נמלה	• מראה
• ירח	• חוט
• לטאה	• מחשב

הרמב"ם

דע כי הקדמונים חקרו חקירה עצומה – באשר נתן להם מן החכמה וטוב המחשבה – עד שנתקיים אצלם: **שכל דבר נמצא יצטרך על כל פנים להיות לו תכלית (=מטרה) אשר בשבילה היתה מציאותו, כי לא לדבר ריק נמצאו הנמצאים.** וכאשר נתקיים להם זה הדין הכללי, התחילו לחלק כל הנמצאים לדעת תכלית כל מין מן המינים, וראו: **כי כל נמצא שהוא מלאכותי, רצוני לומר, העשוי על ידי מלאכה, תכליתו ידועה ואין צורך בענן ההוא לחקירה. שהאומן לא יעשה מלאכה אם אין תכליתה מציירת בנפשו.** והמשל בזה, כמו שאמר: שהמשור לא עשא הנפח אלא אחרי אשר חשב בלבו, איך יוכל להפריד דבקי העץ? עד שנגלה ללבו צורת המשור, והחל לעשותו כדי לחתך בו. אם כן נדע, כי כונת המשור – להניפו על העץ, וכונת הקרדום – לחתך בו, וכונת המחט – לחבר בו בגד לבגד, וכן לכל הדברים הנמצאים מציאה מלאכית. **אבל מה שהמציאות המלאכה האלהית והחכמה הטבעית, כגון: מיני האילנות והעשבים, ומיני מחצבי האדמה, ומיני האבנים ומיני החיות, יש מהם – אשר תכלית מציאותו נעלמת ואין יודע אותה כלל, אלא אם כן תודע בנבואה,** או בלחם העתידות: אבל בחקירת הדעת אי אפשר. מפני שאין ביכלת האדם לחקר עד שיבין יודע לאיזה טעם המציא הטבע קצת הנמלות בכנפים, ומהן – בלי כנפים; ולאיזה טעם המציא גם כן תולעים מרבי רגלים, ואחרים מעוטי רגלים; ומה היא תכלית זאת התולעת וזו הנמלה? אבל בדברים שהם גדולים מאלה ופעלים יותר גלוי – אמנם, בידיעת תכלית בריאתם יגלה יתרון אנשי החכמה; **ועל פי שיהיה יותר סכסוך וגדל התשוקה וזך הרעיון ללמד – כך תהיה ידיעתו יותר גמורה.**

ועל כן כשנתן הקדוש ברוך הוא לשלמה מן החכמה מה שהבטיחו בזה – ידע מסודות בריאת אלה המינים מה שאפשר לאדם לדעת מדרך שהוא אדם, ודבר על תכלית יצירת האילנות והעשבים ומיני החיים, כמו שאמר הכתוב: "וידבר על העצים מן הארץ אשר בלבנון ועד האזוב אשר יצא בקיר וידבר על הבקמה ועל העוף ועל הרמש

1. מהי הטענה הראשונה שטוען הרמב"ם?

2. כיצד מחלק הרמב"ם את הנמצאים בעולם? מה המאפיינים של כל קבוצה?

3. מה המסקנה אליה מגיע הרמב"ם?

הרמב"ם

לכל דבר בעולם יש מטרה

ניתן לחלק
את כל
הנבראים
לשתי
קבוצות
מבחינת
תכליתם.

הדבר המלאכותי-
נוצר ע"י האדם-
המטרה קדצה
ליצור ולכן ידועה.
לדוג: כסא, מסרק

**המלאכה האלוקית
והחכמה הטבעית-**
דברים שהקב"ה
ברא, חלקם התכלית
ידועה וחלקם תוכל
להיות מושגת רק
בנבואה

ככל
שתחכים
יותר- תבין
יותר

דע כי הקדמונים חקרו חקירה עצומה – באשר נתן להם מן החכמה וטוב המחשבה – עד שנתקיים אצלם: **שכל דבר נמצא יצטרך על כל פנים להיות לו תכלית (=מטרה) אשר בשבילה היתה מציאותו, כי לא לדבר ריק נמצאו הנמצאים.** וכאשר נתקיים להם זה הדין הכללי, התחילו לחלק כל הנמצאים לדעת תכלית כל מין מן המינים, וראו: **כי כל נמצא שהוא מלאכותי, רצוני לומר, העשוי על ידי מלאכה, תכליתו ידועה ואין צורך בענן ההוא לחקירה.** **שהאומן לא יעשה מלאכה אם אין תכליתה מציירת בנפשו.** והמשל בזה, כמו שאמר: שהמשור לא עשא הנפח אלא אחרי אשר חשב בלבו, איך יוכל להפריד דבקי העץ? עד שנגלה ללבו צורת המשור, והחל לעשותו כדי לחתך בו. אם כן נדע, כי כונת המשור – להניפו על העץ, וכונת הקרדום – לחתך בו, וכונת המחט – לחבר בו בגד לבגד, וכן לכל הדברים הנמצאים מציאה מלאכית. **אבל מה שהמציאות המלאכה האלהית והחכמה הטבעית, כגון: מיני האילנות והעשבים, ומיני מחצבי האדמה, ומיני האבנים ומיני החיות, יש מהם – אשר תכלית מציאותו נעלמת ואין יודע אותה כלל, אלא אם כן תודע בנבואה,** או בלחם העתידות: אבל בחקירת הדעת אי אפשר. מפני שאין ביכלת האדם לחקר עד שיבין וידע לאיזה טעם המציא הטבע קצת הנמלות בכנפים, ומהן – בלי כנפים; ולאיזה טעם המציא גם כן תולעים מרבי רגלים, ואחרים מעוטי רגלים; ומה היא תכלית זאת התולעת וזו הנמלה? אבל בדברים שהם גדולים מאלה ופעלים יותר גלוי – אמנם, בידיעת תכלית בריאתם יגלה יתרון אנשי החכמה; **ועל פי שיהיה יותר חכם וגדל התשוקה וזך הרעיון ללמד – כך תהיה ידיעתו יותר גמורה.**

ועל כן כשנתן הקדוש ברוך הוא לשלמה מן החכמה מה שהבטיחו בזה – ידע מסודות בריאת אלה המינים מה שאפשר לאדם לדעת מדרך שהוא אדם, ודבר על תכלית יצירת האילנות והעשבים ומיני החיים, כמו שאמר הכתוב: "וידבר על העצים מן הארץ אשר בלבנון ועד האזוב אשר יצא בקיר וידבר על הבהמה ועל העוף ועל הרמש

הרמב"ם

לכל דבר בעולם יש מטרה

ניתן לחלק את כל הנבראים לשתי קבוצות מבחינת תכליתם.

הדבר המלאכותי-
נוצר ע"י האדם-
המטרה קדמה
ליצור ולכן ידועה.
לדוג: כסא, מסרק

המלאכה האלוקית והחכמה הטבעית-
דברים שהקב"ה ברא, חלקם התכלית ידועה וחלקם תוכל להיות מושגת רק בנבואה

ככל שתחכים יותר- תבין יותר

כל מה שנברא , נברא בשביל האדם

האדם מיוחד מכל בע"ח. שלהם יש רק תכונה אחת אבל לאדם יש הרבה מוד תכונות ויכולות. אך התכונה המיוחדת והחשובה ביותר היא השכל- המחשבה

אך על דרך כלל יש לדעת: שכל הנמצאים שפסח גלגל היום נמצאו בשביל האדם לבדו וכל מיני החיות: יש מהם - למאכלו, כצאן ובקר וזולתם: ויש מהם לתועלתו בזולת המאכלים, כמו החמור - לשאת עליו מה שלא יוכל להוליך בידו; והסוסים - להגיע בהם מהלך דרך רחוקה בימים מועטים. ומהם - מינים שלא נדע להם תועלת ויש בהם תועלת לאדם, ולא יכיר אותה. וכן האילנות והצמחים: מהם - למאכלו, ומהם - לרפאתו ממחלותיו. וכן עשבים ושאר המינים. וכל מה שתמצא מן החיות והצמחים שאין להם תועלת ואין בהם מזון - לפי מחשבתך - דע שהדבר ההוא לחלשת שכלנו; ואי-אפשר לכל עשב ולכל פרי, ולכל מין מבעלי החיים - מן הפילים עד התולעים - שלא יהיה בהם תועלת לאדם...

לאילנות ולבעלי חיים נועדו יכולות פעולה, אחת או שתיים בלבד, בניגוד לאדם שיש לו יכולות פעולה רבות. תכלית האדם היא: הכרת העניינים הרוחניים.

וכאשר מצאו שתכלית כל אלו העניינים - היא מציאות האדם, הצרכנו לחקר כמו כן: למה נמצא האדם? ומה היתה פונת יצירתו? וכאשר האריכו לחקר בענין זה מצאו לאדם פעלים רבים מאד. שהרי כל מיני בעלי חיים והאילנות יש להם פעל אחד בלבד, או שני פעלים: כמו שאנו רואים הדקלים, שאין להם פעל אלא להוציא התמרים, וכן שאר האילנות. וכן החיות: נמצא מהם מי שיארג בלבד, כמו העכביש, ומי שיבנה, כמו הסנונית (והיא צפור דרור המקננת בבתים בזמן החם); ומי שיטרף כאריה. אבל האדם יעשה מעשים רבים משתנים זה מזה. וחקרו על כל פעולותיו פעל פעל לדעת תכלית בריאתו מאלה הפעלים ומצאו - כי תכליתו פעל אחד בלבד ובשבילו נברא; ושאר פעליו הם רק לקיים עמידתו כדי שישלם בו הפעל האחד ההוא. והפעל הזה הוא:

לְצִיר בְּנֶפֶשׁוֹ סוּדוֹת הַמִּשְׁכָּלוֹת וְלַדַּעַת

הָאֲמִתּוֹת כְּפִי מַה שֶּׁהֵן עָלָיו... אָבֵל עִם צִיּוֹר

הַמִּשְׁכָּלוֹת יִתְחַיֵּב לְהַרְחִיק רַב הַתַּעֲנוּגִים הַגּוֹפִיִּים. כִּי תַחֲלֵת הַשִּׁכָּל יִצְיִר: שְׁחָרְבָן הַנֶּפֶשׁ בְּתִקּוֹן הַגּוֹף וְתִקּוֹן הַנֶּפֶשׁ בְּחָרְבָן הַגּוֹף.

שֶׁהָאָדָם כְּשִׁיחָה רֹדֵף תַּאֲוֹת וּמַגְבִּיר הַמְרָגְשׁוֹת עַל הַמִּשְׁכָּלוֹת וּמַעְבִּיד שִׁכְלוֹ לְתַאֲוֹתָיו עַד שִׁיַּחֲזֹר לִהְיוֹת כְּבִהְמָה אֲשֶׁר לֹא תִצְיִר לְנֶפֶשׁ אֶלָּא הָאֲכִילָה וְהַשְׂתִּיָּה וְהַתְשָׁמִישׁ – בּוֹ לֹא יִתְוַדַּע אֶזְכָּר הַכֹּחַ הָאֱלֹהִי, רוּצָה לֹאֹמַר: הַשִּׁכָּל, וַיָּשׁוּב אֶזְכָּר כָּאֵלֹהִי הוּא בְּרִיָּה גְּזוּרָה שׁוֹחָה בְּתוֹךְ יָם הַהִיּוֹלִי. (וּפִירוּשׁ יָם הַיּוֹלִי – תִּהְיוּ).

שְׁלִימוֹת הָאָדָם מִתְבַּטָּאת "בַּחֲכָמָה" (עֲנִיִּינִים רוּחַנִּיִּים) ו"בַּמַּעֲשֶׂה" (תִּיקוֹן הַמִּידוֹת). כְּדִי לַהֲגִיעַ אֶל הַשְׁלִימוֹת צָרִיךְ לִפְרוֹשׁ מִתַּעֲנוּגוֹת הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִיִּים.

נִתְבָּרַר מֵאֵלֹהֵי הַמִּקְדָּמוֹת (=הַהִקְדָּמוֹת),
כִּי תִכְלִית הָעוֹלָם וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ הוּא: אִישׁ

חָכָם וְטוֹב. וְכַאֲשֶׁר יִתְבָּרַר לְאִישׁ שֶׁהוּא מִמִּין הָאָדָם – הַחֲכָמָה

וְהַמַּעֲשֶׂה, רְצוֹנִי לֹאֹמַר: "הַחֲכָמָה" – לְצִיר בְּשִׁכְלוֹ אֲמִתּוֹת הַדְּבָרִים כְּפִי שֶׁהֵם עָלָיו וְלַהֲשִׁיג כָּל מַה שֶּׁאֲפָשָׁר לָאָדָם לַהֲשִׁיגוֹ; ו"הַמַּעֲשֶׂה" – הוּא

תִּיקוֹן וַיִּשׁוֹר הַדְּבָרִים הַטְּבָעִיִּים, וְשִׁלָּא יִהְיֶה שְׁטוּף בַּתַּעֲנוּגִים, וְשִׁלָּא

• תפקיד האדם הוא לפתח את שכלו
על מנת להבין את האמיתות.

תכלית האדם: איש חכם וטוב!

חכם- פיתוח השכל. טוב- התגברות על התאוות ותיקון העולם